

Nr 70.

Uppläst och godkänd i första kammaren den 17 juli 1914.
, , , andra kammaren den 17 juli 1914.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckt motion
om beredande av rätt för gift kvinna att föra annans
talan vid domstol eller hos annan myndighet.*

(Lagutskottets utlåtande nr 9.)

Till Konungen.

Vid innevarande riksdag har av enskild motionär hemställts om en lagändring av sådan beskaffenhet, att gift kvinna skulle äga att utan hinder av giftermålsbalkens bestämmelse i kap. 9 § 1, om mannens målsmansrätt för hustru, vid domstol eller hos annan laga myndighet föra annans talan. Bestämmelsen i 15 kap. 3 § rättegångsbalken, att den ej må vara fullmäktig, som själv under målsman står, utgör för närvarande hinder för gift kvinna att i rättegång inför domstol uppträda såsom fullmäktig för part. I överensstämmelse härmed lärer det ej heller eljes vara henne medgivet att nyttjas såsom ombud hos domstol eller annan myndighet i sådana fall, där fullmakt erfordras eller ett företrädande inför myndigheten ifrågakommer. Ändring i detta förhållande, som oförändrat består sedan lagens tillkomst, har först sent blivit ifrågasatt. Ännu då år 1897 en jämkning företogs i nämnda kapitel i rättegångsbalken i syfte att undanröja all tvekan om rätt för kvinna att lika med man kunna vara rättegångsfullmäktig, torde det hava saknats praktisk anledning att på samma gång taga i övervägande, huruvida åtgärd borde vidtagas för undan-

röjande jämväl av det ytterligare hinder, som förelåg i fråga om gift kvinnas åtnjutande av dylik rätt. Frågan om likställighet i detta hänseende mellan gift kvinna och ogift har väl senare något dryftats i sammanhang med förslag om målsmanskapets upphävande, men har först nyligen nått egentlig aktualitet. Den snabba utveckling av vårt advokatväsende, som de sista årtiondena i alltjämt ökad mån utvisat, har medfört, att även kvinnor vänt sin håg till verksamhet såsom advokater. För en kvinna, som förvärvat juridisk utbildning, erbjuder dessutom nämnda verksamhet för närvarande i vårt land snart sagt det enda arbetsfält, där hon i egentlig mening kan tillgodogöra sina studier. De ännu för ganska kort tid sedan tvivelsutan sällsynta fall, då parter i rättegång vid domstol låtit sig företrädas av kvinnliga ombud, hava därför på senare tid blivit oftare förekommande. Under dessa omständigheter lär det icke kunna bestridas, att den lagbestämmelse, vilken utesluter gift kvinna från rätten att vara rättegångsombud, i enskilda fall måste framstå såsom oegentlig och obillig. En kvinnlig advokat, som även efter det hon ingått äktenskap kan finna tid och intresse för den levnadsbana, hon tidigare valt, och genom fortsatt utövning av sitt yrke kan se sig i stånd att bidraga till sin familjs försörjning, ställes sålunda i ett, ingalunda oväsentligt, avseende uti en ogynnsammare ställning än övriga utövare av samma verksamhet. Även om det kan antagas, att en lagändring i nu berörda hänseende skulle kunna bliva till fördel även för kvinnor, vilka utan att äga juridisk bildning utöva vissa slag av praktisk verksamhet, torde dess betydelse dock väsentligen vara begränsad till de egentliga kvinnliga advokaterna. Antalet kvinnor i sistnämnda ställning är väl ännu synnerligen obetydligt, och möjligen kan den ifrågasatta lagändringen till deras förmån snart nog bliva överflödigt på grund av de motsedda allmänna reformerna å äktenskapslagstiftningens område. Med hänsyn till den avsevärda betydelse, som för enskilda personer är förbunden med denna frågas lösning utan dröjsmål, har riksdagen likväl ansett motionärernas framställning förtjäna beaktande, desto mera som erforderlig lagändring icke torde vara förenad med avsevärda svårigheter och ej heller i reellt hänseende giva anledning till betänkligheter. Då lagstiftningen icke uppställer annat hinder för gift kvinna att ägna sig åt advokatverksamhet, synes ej heller den inskränkning, som nu gällande bestämmelse i 15 kap. 3 § rättegångsbalken i detta avseende innebär, med fog kunna upprätthållas. Från praktisk synpunkt torde en lagändring av ifrågavarande innebörd icke böra möta gensaga, då därmed endast avses att medgiva gift kvinna samma rättsliga möjlighet att kunna anlitas såsom rättegångsombud, vilken redan förut tillkommer ogift kvinna,

samt någon klagan veterligen icke försports över att denna rättighet, sådan den nu gäller, missbrukats eller i övrigt föranlett olägenhet. Härvid må ock erinras om den domstolarna tillkommande befogenheten att avvisa sådana ombud, vilka sakna förmåga att på tillfredsställande sätt fylla sin uppgift eller befinnas på annat sätt olämpliga att uppträda inför rätta.

Motionären synes med sin framställning hava avsett, att riksdagen skulle omedelbart för sin del antaga en lagändring i förevarande syfte. Denna skulle i sådant fall möjligen kunnat genomföras redan innevarande år. Men ehuru riksdagen, såsom av det anförda framgår, med sin uppfattning av den ifrågasatta reformens beskaffenhet finner densamma böra snarast möjligt förverkligas, har riksdagen funnit detta önskemål lämpligast främjas genom att riksdagen nu avlåter en skrivelse i ämnet till Eders Kungl. Maj:t. Ett närmare öfvervägande synes nämligen böra äga rum såväl angående den omfattning, i vilken en rätt av här ifrågavarande slag bör medgivas gift kvinna, som ock om det lämpligaste sättet för införande i lagen av ett sådant stadgande.

Med stöd av vad sålunda anförts, får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och på vad sätt jämväl gift kvinna må kunna tillåtas att inför rätta föra annans talan, samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning må föranleda.

Stockholm den 17 juli 1914.

Med undersätlig vördnad.